Erityisasiantuntija Saara Karttunen

Asiantuntijalausunto Euroopan komission 28.3.2025 antamasta asetusehdotuksesta asetusten (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) N:o 251/2014 muuttamisesta viinialan ja maustettujen viinituotteiden tiettyjen kaupan pitämistä koskevien sääntöjen ja alakohtaisten tukitoimenpiteiden osalta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä asiantuntijalausuntoa E-kirjeestä koskien komission ehdotusta asetukseksi asetusten (EU) 1308/2013, (EU) 2021/2115 ja (EU) 251/2014 muuttamisesta viinialan ja maustettujen viinituotteiden tiettyjen kaupan pitämistä koskevien sääntöjen ja alakohtaisten tukitoimenpiteiden osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijana esitän vastauksena kunnioittaen seuraavaa.

Lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö suhtautuu valtioneuvoston kannan mukaisesti komission asetusehdotukseen myönteisesti. Erityisen tärkeinä sosiaali- ja terveysministeriön pitää QR-koodin merkintäjärjestelmää sekä alkoholittomien ja vähäalkoholisten viinien ja viinituotteiden pakkausmerkintöjä koskevia säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää kannatettavana sitä, että ehdotuksella harmonisoitaisiin vähäalkoholisten ja alkoholittomien vähäalkoholisten ja alkoholittomien viinien merkintöjä kuluttajille. Kansanterveyden näkökulmasta on kannatettava asia, jos kuluttajille tarjotaan aiempaa enemmän alkoholittomia tai vähäalkoholisia tuotteita. Yhtenäiset nimitykset helpottaisivat kuluttajia, kun jo tuotteen nimityksen perusteella kuluttaja tietäisi, minkä verran alkoholia tuote voisi sisältää. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää perusteltuna valtioneuvoston kannan mukaisesti nimityksen ”low-alcohol” käyttämistä ”alcohol-light” sijaan.

Viinin pakkausmerkintöjen osalta komissiolle ehdotetaan annettavaksi toimivalta antaa delegoituja säädöksiä kielivapaasta QR-koodien merkintäjärjestelmästä, käyttämällä esim. jäsenvaltioiden ja tuottajien ehdottamaa i-kirjainta tai kuluttajille helposti identifioitavissa olevaa muuta kuvaa tai symbolia. QR-koodit ovat jo nyt käytössä, mutta asetusehdotuksessa harmonisoitaisiin QR-koodien merkitsemistä. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ehdotusta kannatettavana, sillä ehdotus selkeyttäisi QR-koodien merkintöjä. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan QR-koodien käyttöön voi liittyä myös haittapuolia. Kuluttajat eivät välttämättä käy katsomassa ainesosa- ja ravintotietoja QR-koodin takaa, minkä vuoksi tietojen näkyminen suoraan pakkauksessa voisi olla QR-koodia parempi tapa kuluttajien tietoisuuden lisäämiseksi. Lisäksi QR-koodeja käytetään markkinointiin, mikä ei kansanterveyden näkökulmasta ole toivottavaa. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että kuluttaja identifioisi heti, minkä QR-koodin takaa löytyvät ravintoarvoilmoitus ja ainesosaluettelo. Selkeä, kielistä vapaa otsikointi on erityisen tärkeää tapauksissa, joissa etiketeissä on kaksi tai useampia QR-koodeja, kuten jo nyt on

joissakin viinipulloissa (yksi pakollisille merkinnöille, toinen mainostamistarkoituksessa, esim. linkki viinitilan sivuille).

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy valtioneuvoston käsitykseen siitä, että pakkausmerkintöjä koskevissa päätöksissä olisi tärkeää ottaa huomioon myös eri kieliversiot. Ilmaisujen tulisi olla myös suomeksi ja ruotsiksi selkeitä sekä kuluttajan että kaupan näkökulmasta.